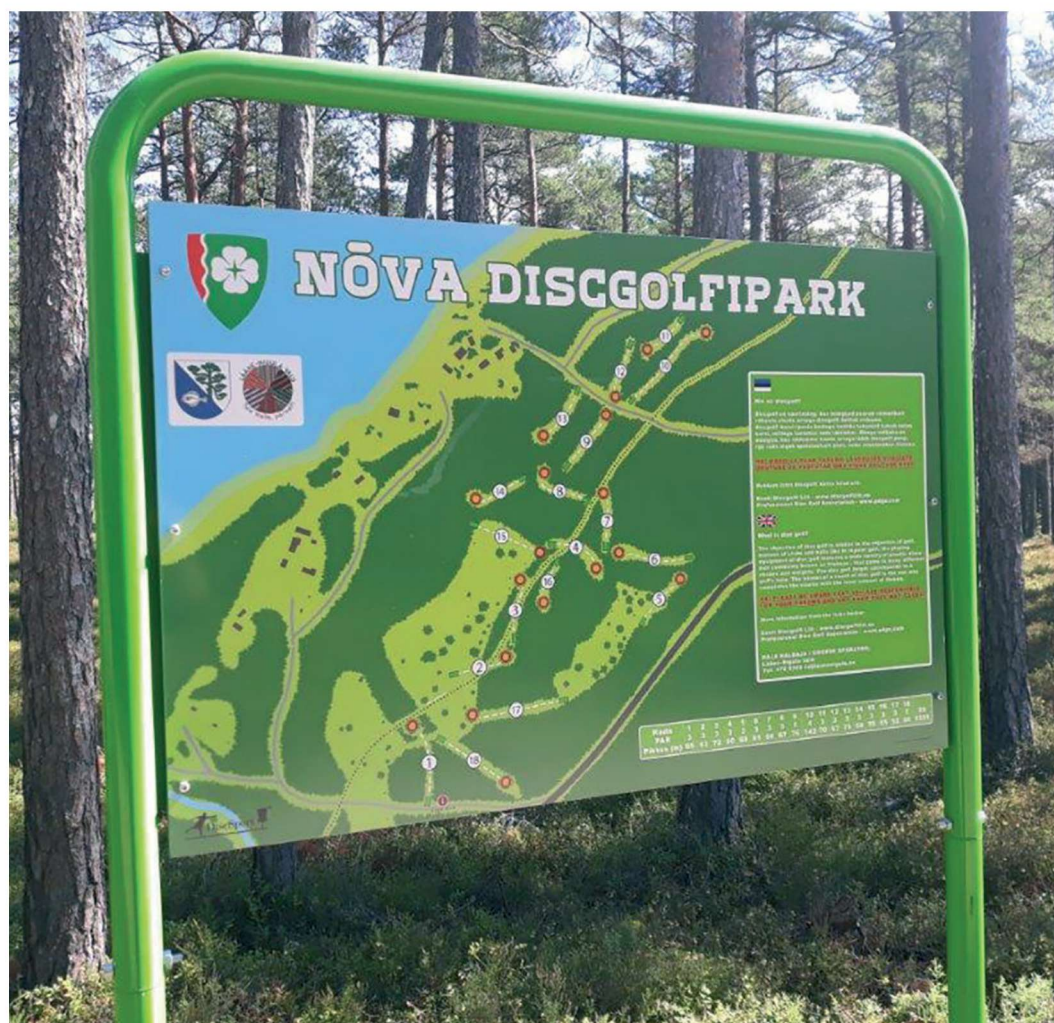

NR 7
AUGUST
2020

Lääne-Nigula valla ajaleht

Nõva discgolfipark

Nõva discgolfipark sai valmis suve hakul ning suur hulk huvilisi on seal juba mängimas käinud.

Sellele mõttele, et Nõval võiks olla discgolfipark, tuli kohalik ettevõtja Aivar Oruste: „Nõval on ilus loodus, mis tõmbab siia palju inimesi, kuid looduses võiks olla ka mingi tore tegevus ja discgolf sobib selleks suurepäraselt.

Lisaks on meil palju noori, kes discgolfiga juba varem on tegelenud.“ 18 korviga täissuuruses discgolfiparki rajas Nõvale Discsport OÜ ning nende sõnul on see harrastajasõbralik, kuid samas ka professionaalidele väljakutset pakkuv rada.

Discgolfikettaid saab osta Nõva poest.

Nõva discgolfipark asub Rannakülas (Nõva keskusest 1,1 km Nõva sadama poole) ning selle avamisüritus toimub pühapäeval, 23. augustil kell 12.00.

23.AUG
KELL 12:00

Nõva discgolfipark
Rannaküla
NÕVA DISCGOLFI PARGI AVAMINE

KAVAS ON KOOLITUS ALGAJATELE JA LÕPUKS VÄIKE VÕISTLUS
Võimalus kohapeal soetada discgolfi kettaid
Tulge kogu perega!
ÜRITUST JUHIB KAIDOR KAHAR

Käbi külaplats

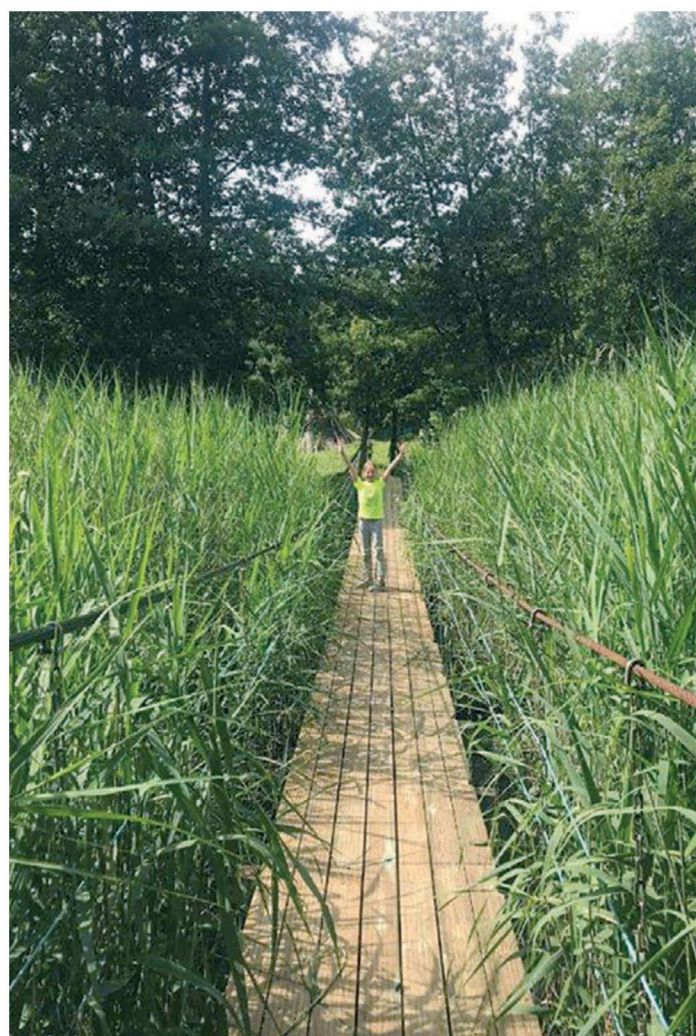
Ühel päeval naabruskonnaga randa minevat laudteed parandades lugesime muu seas kokku oma lapsed. Selgus, et neid on määratu hulk siin mändide all, igaüks omaette oma lapsepõlve suve veetmas. Kui tore oleks, kui Rannakülas oleks koht, kus lapsed saaksid koos mängimas käia, oli mõte, mis ootamatult tekkis. Vane-matel olijatel oli koheselt sellele vastus, meil on siin ju Käbi külaplats. Küll natuke sõitis, aga omal ajal külarahva poolt armastusega loodud. Kohe kui laudtee valmis seadsime sam-mud platsi poole. Tõepoolest, pole paremat kohta lastele!

Võtsime plaani külaplats korda teha. Lisaks platsile oli väga halvas seisus ka rips-sild. Kuni see ohtlikult aukus oli, ei tohtinud plats lapsi pallimängudele kutsuda. Seega alustasime sillast.

Naabruskonna poiste ja meeste abiga sai sild omale uue laudise ning nüüd ei ole enam ohtu sealt läbi kukkuda. Samuti sai niidetud kogu ala ning varustatud spordivarustusega. Seal saavad lapsed mängida nii võrk- kui jalgpalli, sulgpalli või padelit.

Kõik Rannaküla ja Nõva lapsed on oodatud.

Ei ole vaja vaid muud, kui pallid ja asjad ala-

ti oma kohale tagasi panna. Platsil on teha veel mitmeid asju – prügikastid vaja uued teha ja pingid vajavad värskendust.

Hoidkem ühiselt seda kohta ja korjame oma järelt ka prahi alati ära.

Head lustimist!

Nele Tasane, Rannaküla elanik

Lääne-Nigula valla arengukava 2020-2026 muutmise eelnõu avalikustamine

Mikk Lõhmus
vallavanem

Lääne-Nigula Vallavalitsus korraldab arengukava üle vaatamise ja muutmise eelnõu avaliku väljapaneku vahemikus 7. september 2020-25. september 2020. Eelnõu on kättesaadav valla veebilehel <https://www.laenenigula.ee/arengukava>, teeninduskeskustes või raamatukogudes.

Ettepanekud võib esitada aadressil vv@laenenigula.ee või vormil leheküljel <https://www.laenenigula.ee/ettepanek-arengukava-muutmiseks-voi-taiendamiseks> või posti teel Haapsalu mnt. Ettepanekute esitamise tähtaeg on **28. september 2020.**

Lääne-Nigula Vallavalitsus maksab esmakordselt 1. klassi õppima asuvalale lapsele, kelle elukoht Eesti rahvastikuregistri andmetel on Lääne-Nigula vald, koolimineva lapse toetust.

Toetust makstakse ühele lapsevanemale või eestkostjale kooli direktori poolt kinnitatud 1. klassi minejate nimekirja alusel, vanem toetuse saamiseks eraldi avaldust esitama vallavalitsusele ei pea. Koolile aga tuleb esitada lisaks arveldusarve number, kuhu toetus kantakse. Teise kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil asuva kooli 1. klassi astuva lapse puhul, kelle elukoht Eesti rahvastikuregistris on Lääne-Nigula vald, peab lapsevanem toetuse saamiseks esitama avalduse vallavalitsusele hiljemalt 1. oktoobriks piirkonna sotsiaaltöötajale. Esimaskordselt koolimineva lapse toetuse suurus on 200 eurot.

Juunikuu volikogus raske otsus

Neeme Suur
Vallavolikogu esimees

Juunikuine volikogu oli vallavolikogu esimene füüsiline kogunemine peale koroonaviiruse kriisi algust. Eelmine kord saadi füüsiliselt kokku veebruaris. Vahepeal oli toimunud kaks volikogu istungit elektrooniliselt – üks e-maili teel, teine Skype keskkonnas. Juunis koguneti jälle ühte ruumi, seekord siis Taebla uue koolimaja aulasse. Teemasid oli kogunenud palju ja olulisi. **Esimene punktina võeti arutelu alla valla 2019. aasta majandusaasta aruanne.** Ettekande tegi valla pearaamatupidaja Enely Tamm, kaasettekandjateks olid revisjoni-komisjoni esimees Arvo Ninn ning arendus- ja eelarvekomisjoni esimees Jüri Ott.

Lääne-Nigula vald on suur majandusüksus, mis koosneb ju kaheksast endisest omavalitsusest. Liitumise kõigus on tehtud ka palju ümberkorraldusi, mõned valla ettevõtted ja asutused on loodud, mõned likvideeritud. 2019. aastal kuuluvad Lääne-Nigula valla tsentraliseeritud raamatupidamisse 5 ametiasutust ja 25 hallatavat asutust. Konsolideeritud üksusi aastalõpu seisuga oli kokku 9. 2019. aastal lõppes OÜ Nõva Kilk likvideerimismenetlus ning asutati 2 osahingut 100% Lääne-Nigula Vallavalitsuse osalusega, nendeks on OÜ Oru Kultuurisaal ning OÜ Lääne-Nigula Hooldekodud.

Konsolideerimisgrupi bilansimaht 31. detsembri seisuga oli kokku ligikaudu 33 miljonit eurot, bilansimaht kasvas aastaga 9,6%. Bilansivaradest 30 miljonit eurot ehk 91% moodustasid põhivarad. Materiaalne põhivara moodustas kokku 22,7 miljonit eurot, aastane kasv oli 13%. 2019. aastal tehti investeeringuid põhivarasse käibemaksuta kokku 3,6 miljoni euro eest. Suuremad investeeringuobjektid olid Taebla Kool, valla teed, Maali Üürimaja, Taebla tootmisala ning lisaks soetati Nõva sadam.

Lääne-Nigula valla konsolideerimisgrupi aruandeperioodi tulem 2019. aastal oli kokku 752 200 eurot. Konsolideerimisgrupi üksustest lõpetasid 2019. aastal positiivse tulemiga Lääne-Nigula vallavalitsus kui eraldiseisev üksus, Maali Üürimaja ja SA Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide halduskeskus. Konsolideerimisgrupi netovõlakoorumus 2019. aastal oli 3,9 miljonit eurot, mis on 30%, lubatud piirmäär on kuni 60%. Netovõlakoorumuse suurendamise võimekus on 4 miljonit eurot. 2019. aasta eelarve täitmisel põhitegevuse tulude maht oli 12, 5 miljonit eurot (so täitmine 103% ehk +410 000 eurot) ning põhitegevuse kulude maht 11,2 miljonit eurot (so täitmine 98% ehk - 265 000 eurot). Eelarves prognoositi põhitegevuse tulemiks 0,56 miljonit eurot, kuid tegelik tulem oli 1,22 miljonit eurot. Planeeritust enam saadi tulu kaupade ja teenuste müügist (+137 000 eurot) ning muudest tegevustuludest (+107 000 eurot), 134 500 euro võrra enam laekus füüsilise isiku tulumaksu. Kuludes oli planeeritust vähem sotsiaalabi ja muid toetusi (-60 600 eurot) ning toetusi tegevuskuludeks (-90 500 eurot).

Volikogu kuulas ettekanded ära,

esitas ettekandjatele küsimusi. Majandusaasta aruanne kinnitati ühehäälselt.

Teise päevakorrapunktina võeti kõne alla Lääne-Nigula valla raamatukogude põhimääruste muutmise ja kinnitamine.

Kullamaa ja Liivi raamatukogude põhimäärused said uuendatud. Samas viidi Lääne-Nigula Valla raamatukogude põhimäärustesse sisse ühise nõukogu põhimõte. Kullamaa ja Liivi raamatukogudele uue põhimääruse kinnitamine oli pigem tehniline toiming. Samas oli ühtse nõukogu loomine kõigile raamatukogudele põhimõtteline muudatus ja uudne lähenemine, mis suurendab koostööd valla asutuste vahel.

Kolmanda punktina otsustati Noarootsis Umbaia maaüksuse kruntide müügi minimaalne alghind.

Selleks sai 9500 eurot krundi kohta. See summa peab ära katma valla poolt tehtud kulutused maaüksuse ostmiseks ja kommunikatsioonide väljaehitamiseks. Umbaia maaüksuse näol on tegemist valla esimese kinnisvaraarendusega. Nii esitati vallavanemale ja osavallavanemale hulgaliselt küsimusi ja arutelu kestis päris kaua. Paljud küsimused puudutasid maaüksuse planeerimist ja kommunikatsioonidega varustamist, samuti aga oksjoni korraldamist. Lõpuks siiski otsustati kruntide minimaalne alghind kehtestada nii nagu oli välja pakutud.

Neljandaks punktina otsustati Martnas riigile kuuluvate kinnistute ostmise vallale. Jutt on kahest suurest kortermajast Martnas Kirna tee 5 ning Kirna tee 7 asub 12 korteriga elamu. Mõlemad hooned kuuluvad riigile ning nende valdajaks on Rahandusministeerium. Valla eesmärk on üks hoonetest

lammutada ja teine säilitada ja vajadusel remontida valla munitsi-plaalkorteriteks. Ostuhinnaks on 2 eurot (kaks eurot) ja kauba peale kuulub selle hinna sisse veel ka majade tagune Paju maaüksus. Volikogu kiitis ostu heaks ja võttis sellekohase otsuse vastu.

Ka viiendas, kuuendas ja seitsmendas päevakorrapunktis tegeles volikogu kinnisvara küsimustega.

Kõigepealt otsustati Martnas Putkaste tee 1 ja Kirna tee 7 kortermajade lammutamine, lammustustoetuse taotluste esitamine ning lammutamise omaosaluse garanteerimine. Hoonete lammutamiseks taotletakse lammutustoetust riigilt Kredexi kaudu. Omafinantseering on Putkaste tee 1 hoone puhul 4500 eurot ja Kirna tee 7 asuv hoone puhul 5500 eurot. Peale Martna küsimuste lahendamist otsustati langetada Piirsalus asuva, vallale kuuluva Kalmula kinnistu müügihinda. Esialgseks müügihinnaks oli määratud 23 000 eurot. Kuna selle hinnaga kinnistule ostjat ei leitud, siis määrati uus alghind – 10 000 eurot. Seitsmendas päevakorrapunktis otsustati Noarootsis Pürksis asuvale vallale kuuluvale kinnistule Pürksi keskus 25 seada reaalservituut kinnistu Pürksi keskus 21 omaniku kasuks, kinnistule ligipääsu tagamiseks.

Kaheksanda päevakorrapunktina algatas volikogu valla arengukava ja eelarvestrateegia iga-aastase läbivaatamise. NB! Kuni augusti lõpuni on kõigil võimalik esitada ettepanekuid arengukava ja eelarvestrateegia muutmiseks. Dokumendid on kättesaadavad valla koduleheküljel.

Üheksanda päevakorrapunktina otsustas volikogu alates järgmise õppeaasta algusest sulgeda Nõva kooli kolmanda kooliastme.

Ettekande tegi vallavanem Mikk Lõhmus, kaasettekande tegi hariduskomisjoni esimees Oliver Tammemägi. Volikogu liikmetel oli mõlemale ka palju küsimusi. Jutuks oli ka haridusministeeriumi poolt koolis läbi viidud järelevalve. Eelkõige kerkis üles küsimus, kas kolmanda kooliastme sulgemise otsusega peaks ootama kuni lõpliku järelevalveotsuse selgumiseni. Vastajad tõdesid, et kolmanda kooliastme sulgemise Nõval põhjustab eelkõige laste vähesus, mitte järelevalve tulem. Sõnavõttudega esinesid Elvo Leppmaa, Jüri Ott, Aivar Oruste ja Neeme Suur. Lõpuks võeti see raske otsus vastu, hääletage 16 poolt, 1 vastu, 4 erapooletut.

Kümnenda punktina kuulati ära vallavanema info. Volikogu liikmed said näiteks kuulda, et Ramsi tee kohtuvaidluse üks etappidest sai läbi. Ringkonnakohus leidis, et vallavolikogupoolne otsus on õige ja seaduspärane. Samuti kuulsime, et KIKi voorust said toetust Nõva reoveepuhasti projekt, Osmussaare sai toetust parve ostmiseks, mitmed koolid ja lasteaiad said toetust erinevateks õppekäikudeks. Rahastust ei saanud Rõude Veevärk, selles osas paneme käiku alternatiivi, et vähemalt sealne joogivesi korda teha. Toetust ei saanud ka ülevallaline ohtlike jäätmete kogumisringi projekt ning Österby sadama süvendamine. Toimus kohtumine OÜ Kekkilä ja Salajõe küla esindajatega. Teemadeks olid kaevude seire teostamine, järvede kaitsevööndi seire. Vallavanema info oli pikk ja põhjalik, esitati ka küsimusi.

Täpsemalt saate nii selle, kui eelnevate istungite lugeda vallavolikogu istungite protokollidest, mis on kättesaadavad valla koduleheküljel. Järgmine volikogu istung toimub 27-ndal augustil.

Karjamaa detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 30.06.2020. a korraldusega nr 2-3/20-285 kehtestati Karjamaa kinnistu detailplaneering asukohaga Oru küla (katastriüksus 55201:001:0704; pindala 42,9 ha). Planeering näeb ette Karjamaa katastriüksuse jagamise üheksaks krundiks, neile sihtotstarvete ja ehitusõiguse määramise, hoonestusala ja ehitusõiguse määramise; vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede määramise, ehitiste ehituslike tingimuste määramise. Planeeritav tegevus on kooskõlas kehtiva Oru valla üldplaneeringuga, Planeeringuala ei asu Natura alal ega kaitsealal, samuti puuduvad alal muud looduskaitsealised piirangud, keskkonnamõju strateegilise hindamise ja ka eelhindangu koostamise kohustus puudub.

Lääne-Nigula valla kogukondliku ühistegevuse projektitoetuste ja noorteprojektide taotluste sügisvoor

Mittetulundusühendused saavad taotleda projektitoetust külakogukonnale suunatud tegevuste läbiviimiseks (nt erinevate ürituste, koolituste, talgute korraldamine, koduloo uurimine jms) või ülevallaliste ja piirkondlike sündmuste ning tegevuste korraldamiseks.

Noorteprojektid on need noortele suunatud tegevused, mille eesmärgiks on noorte kaasamine, koolitamine, ühisürituste jms. korraldamine. Noorteprojektide teostamiseks saavad toetust taotleda mittetulundusühendused ja ka valla noorte volikogu.

Spordiürituste korraldamise toetuse sügisvoor

Spordiürituse korraldamise toetust võivad taotleda seltsingud ja kodanikuühendused, maakondlik spordiliit ning spordiala liidud, kui nende põhikirjaline või seltsingulepinguline tegevus on spordi arendamine. Toetust antakse vallas toimuvate spordi-, liikumisharrastuse- ja rahvaspordiürituste ning võistluste korraldamiseks.

Mittetulundusühenduste ja sihtasutuste investeeringutoetuse täiendav taotlusvoor

Investeeringutoetuse eelarvest jäi kevadel kasutamata 3000 eurot ja see annab võimaluse välja kuulutada täiendava taotlusvooru. Investeeringutoetust eraldatakse Lääne-Nigula vallas asuva avalikkusele suunatud hoone või rajatise ehitamiseks või renoveerimiseks. Toetuse taotlemiseks peab objekt vastama järgmistele tingimustele:

* olema munitsipaalomandis ja antud toetuse taotlejale avalikku kasutusse või olema toetuse taotleja omandis või kasutuses. Kui objekt ei ole munitsi-

paalomandis, siis on õigustoetust taotleda, kui objekti omanikul ja kasutajal on valla sõlmitud objekti avaliku kasutamise leping, vajadusel notariaalses vormis tähtajaga vähemalt viis aastat peale toetuse kasutamise tähtaja lõppu;

* objekt on kajastatud valla arengukavas v.a üksikrajatised (nt teeviit, info-tahvel, külakiik, külatähis jms) milliseid võivad olla valla arengukavas käsitletud arendustegevuse üldiste eesmärkide all;

* objekti rajamise või olemasolu vastu peab olema põhjendatud avalik huvi, mida iseloomustab muu hulgas sarnaste objektide puudumine lähipiirkonnas ning piirkondlik tähtsus.

Toetuse suurus ühe taotleja kohta on ilma kolmanda osapoole kaasfinantseeringuta maksimaalselt 1000 eurot ja kolmanda osapoole kaasfinantseeringu korral projekti omafinantseeringu osa, kuid mitte rohkem kui 5000 eurot rajatiste ja 10 000 eurot hoonete puhul ning üldjuhul mitte rohkem kui 50% kavandatava projekti kogumaksumusest.

Taotlused esitada valla e-teenuste keskkonnas või digitaalselt allkirjastatuna Lääne-Nigula vallavalitsusele e- posti aadressile: vv@laanenigula.ee Taotluste esitamise tähtaeg on **20. september 2020 a.** Info taotlemise kohta ja taotluste vormid on leitavad valla kodulehelt: www.laanenigula.ee/toetused

Teavet jagab Varje Paaliste, kultuuri- ja spordinõunik, varje.paaliste@laanenigula.ee, tel 564 691 91

Tuuleparkide eriplaneeringu ja valla üldplaneeringu arutelud

Heikki Salm
Ehituse- ja planeerimise osakonna juhataja

2020. on valla üldplaneeringu arutelude ja tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku arutelude aasta.

■ TUULEPARKIDE ERIPLANEERING

Valla kodulehel on materjalid tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseksukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta. <https://www.laenenigula.ee/teemaplaneeringud> Materjalide avalik väljapanek toimub 29.06. – 27.08.2020. Paberkandjal saab tutvuda eel-nõudega Lääne-Nigula vallavalitsuses Taeblas, Noarootsi-, Nõva-, Kullamaa- ja Martna osavallavalitsuses ning teeninduskeskustes Ristil ja Linnamäel nende lahtiolekuaegadel E-N kl 8-16.30 ja R kl 8-14. Planeeringu eesmärgiks on Lääne-Nigula valla territooriumil leida tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivaim asukoht ja koostada detailne lahendus ehitusõiguse määramiseks. Planeeringuala võimalikke asukohti on eelvalikus kolm:

Ala 1. Kuijõe, Piirsalu, Kuke, Rõuma ja Rehemäe külade territooriumil valla idaosas; Ala 2.Vidruka, Seljaküla, Piirsalu, Jaakna, Luigu ja Rõuma külade territooriumil valla keskosas Ala 3. Keskvere, Liivi, Niinja, Kokre, Ohtla, Mõrdu, Üdruma, Laiküla, Soo-otsa ja Kabeli külade territooriumil valla lõunaosas.

Mida näitasid avalikud arutelud
Avaliku väljapaneku materjale tutvustasid Ristil ja Piirsalus Heiki Kalberg (planeerin-

gu koostaja, AB Artes Terrae OÜ) ja Piret Toompere (keskkonnamõju strateegilise hindamise ekspert, Lemma OÜ)

Aavo Kärmas (Enefit Green AS, juhatuse esimees) andis ülevaate Enefit Green tegevusest. Tegemist on Eesti Energia kontserni kuuluva taastuvenergia ettevõttega. Tuulikute kogemus aastast 2002 (Virtsu), tuulepargid on veel Aulepas, Paldiskis, Ida-Virumaal. Lisaks tuuleenergiele ka päikesejaamad ja segaolmejäätmete- ja hüdroelektri jaam. Väljaspool Eestit tegutseb Enefit Green Soomes, Lätis Leedus, Poolas. Oliver Zereen (Eesti Energia AS, taastuvenergia arenduse projektijuht) tutvustas ettevõtte peamist huvi, ehk tuulepargi ala 2 (Risti) kus on neil omandatud hulk kinnistuid. Ette olid valmistatud visualiseeringud ala 2 kohta. Piirsalus ja Ristil oli koosolekutel kokku üle 80 inimese, esitati eriplaneeringu kohta palju küsimusi millest enamus puudutas kaugust elamustest, millised on mõjud inimestele ja loodusele, miks üldse algatati eriplaneering ja kas otsust algamiseks kaalutleti, kui kõrged on Euroopas kõrgeimad tuulikud, kas on uuritud mõju vibratsioonist ja mürast.

Mõned näited küsimustest ja vastustest:

Kui kaugele jäävad tuulikud Risti alevikust? Zereen: Ristilt ca 1 km.

Tuulikud võiks siiski olla asulatest 30 km kaugusel.

Zereen: Siis räägiksime ainult merealadest. Kas ka kohalike elanike elektriarved vähenevad?

Zereen: Soodustus tuleb tootmisettevõtetele, meie jääme siiski suhtlema energiapakkujaga. Olen loomapidaja Kuke külast. Kuidas see

loomadele mõjub? Arvan, et maale ei tule sellest projektist tegelikult mingit kasu, teed lagunevad jne. Eesti Energia ei ole suutnud liiniehituse järgselt oma teid korda teha. Visualiseeringutes ei näinud Rehemäe ja Kuke külasid, ilmselt sinna kanti need tuulikud tulevadki. Rahvas on ikkagi sellepärast siin koos, et tegelikult ei taheta siia tuuleparke. Ei tahaks oma koju seda progressi ja innovatsiooni. Küsimust mul ei olegi, selline pessimistlik arvamus.

Jaakna küla elanik: Elan Jaaknas kolme kaevandatava karjääri vahel, kas neid müürasid ka koosmõjus vaadatakse?

Toompere: Jah, tuleks uurida, aga siis juba siis, kui on teada detailsem asukoht (ala).

Kui kõrge on praegu Eesti kõrgeim tuulik? Kärmas: 150 m.

Kui jääb Risti kogukonnas püsima arvamus, et 1 km kaugusele ei taheta tuulikuid, kas siis sellega lõpuks arvestatakse või mitte? Heikki Salm: Kogukonna esindajaks on kogukonnakogu, kelle otsusel peaks olema suur kaal, millega volikogu peaks arvestama.

Kalberg: Lõpliku otsuse teeb Lääne-Nigula Vallavolikogu. Kui tegemist oleks riigi planeeringuga siis julmalt öeldes saaks riik omavalitsusest ka „üle sõita“, aga antud juhul teeb otsuse KOV ise.

Neeme Suur: volikogu otsustas eriplaneering algatada. Teadlikult. See koosnebki erinevatest uuringutest (mis, kas, kus, kuhu). Volikogu oli suhteliselt üksmeelselt eriplaneeringu algatamise poolt, et lõpuks oleks võimalik teha teadlik otsus, mitte otsustada emotsiooni pealt.

Kui näiteks ala 2 valitakse, kas see välistab tulevikus teistele aladele tuuleparkide ehitamist?

mise? Kalberg: Seda päris välistada ei saa, aga iga kord tuleks sel juhul uus planeering. Valla valmiva üldplaneeringu projektis ei nähta ette ei tuuleenergia tootmise alasid ega keelualasid. See jääb ka edaspidi eriplaneeringu teemaks.

■ VALLA ÜLDPLANEERING

Algab valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu (eskiislahenduse) avalik väljapanek ja arutelud, toimub 10 koosolekut oktoobri 42 ja 43 nädala reedel ja laupäeval, kõik arutelud on avalikud, kui aeg või päev teile lähimas arutelupaigas ei sobi, siis olete oodatud sobivamale kokkusaamisele .

Materjalide avalik väljapanek toimub 24.08.2020 - 24.09.2020. Materjalidega saab tutvuda lingil <https://www.laenenigula.ee/uldplaneering> ja Lääne-Nigula Vallavalitsuses Taeblas, Noarootsi- Nõva-, Kullamaa- ja Martna osavallavalitsuses ning teeninduskeskustes Ristil ja Linnamäel nende lahtiolekuaegadel E-N kl 8-16.30 ja R kl 8-14.

Avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud toimuvad 16.10.2020 Palivere koolimajas kell 12.00 ja Martna Osavallavalitsuses kell 15.00; 17.10.2020 Noarootsi Osavallavalitsuses kell 10.00, Nõva Osavallavalitsuses kell 13.00 ja Risti koolimajas kell 16.00; 23.10.2020 Kullamaa Osavallavalitsuses kell 12.00 ja Linnamäe Arenguseltsi (LAS) majas kell 15.00; 24.10.2020 Taeblas Lääne-Nigula vallamajas kell 10.00, Ettevõtjatele kell 13.00, Külaseltsidele/MTÜ-dele kell 15.00

Kaunist suve ja kohtumiseni aruteludel!

DETAILPLANEERINGU TEADE

Kraavi katastriüksuse detailplaneeringu algatamine

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 14.07.2020 korraldusega nr 2-3/20-305 algatati Kraavi katastriüksuse detailplaneeringu koostamine Perakülas (hoonestamata katastriüksus 53101:001:0112, pindala 2576 m², sihtotstarve maatulundusmaa).

Maaomanik soovib katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe, suvemaja ja kuni kahe abihoone ehitusõiguse ning hoonestustingimuste määramist. Krundile puudub juurdepääsutee. Planeeringuala asub detailplaneeringu koostamise kohustusega alal, perspektiivsel elamualal ja Peraküla miljööväärtuslikul hoonestusalal. Detailplaneering koostatakse vastavuses Nõva valla üldplaneeringuga; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub. Detailplaneeringu algatamise materjalid on leitavad <https://www.laenenigula.ee/menetluses> .

Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu (eskiislahenduse) avalik väljapanek ja arutelud

Lääne-Nigula valla üldplaneering koostatakse kogu Lääne-Nigula valla kohta, planeeringuala piir ühtib valla piiriga ning planeeringuala pindala on 1449 km². Üldplaneeringuga täidetakse planeerimisseaduse §75 lg 1 kohased ülesanded. Üldplaneeringu üks põhiülesannetest on tagada tasakaalustatud areng, mis väärtustab loodushüvesid ja rikkalikku kultuuripärandit, luues samas võimalusi ettevõtluse arenguks ja töökohtade tekkeks.

Avalik väljapanek toimub **24.08.2020 - 24.09.2020**. Materjalidega saab tutvuda lingil <https://www.laenenigula.ee/uldplaneering> ja Lääne-Nigula vallavalitsuses Taeblas, Noarootsi- Nõva-, Kullamaa- ja Martna osavallavalitsuses

ning teeninduskeskustes Ristil ja Linnamäel nende lahtiolekuaegadel E-N kl 8-16.30 ja R kl 8-14. Avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud toimuvad **16.10.2020** Palivere koolimajas kell 12.00 ja Martna osavallavalitsuses kell 15.00; **17.10.2020** Noarootsi osavallavalitsuses kell 10.00, Nõva osavallavalitsuses kell 13.00 ja Risti koolimajas kell 16.00; **23.10.2020** Kullamaa osavallavalitsuses kell 12.00 ja Linnamäe arenguseltsi (LAS) majas kell 15.00; **24.10.2020** Taeblas Lääne-Nigula vallamajas kell 10.00, Ettevõtjatele kell 13.00, Külaseltsidele/MTÜ-dele kell 15.00.

Augusti lõpus esitletakse „Risti raamatu“ teist osa

Krista Kumberg
Risti raamatu toimetaja

Millises majas asus Risti legendaarne teemaja, kus varahommikul pakuti ahjukuumi pirukaid, kus Voldemar Panso koos teiste legendiks saanud teatrimestega bussidevahelist aega parajaks tegi? Kus ja millistes tingimustes on tegutsenud haridusselts, raamatukogu ja haigla? Kuidas kolmveerand sajandit tagasi pidusid peeti? Mis kino ja millist teatrit tehti alevikus? Kas haige lehm tuli rongiga linna tohtri juurde toimetada (või vastupidi)? Mis on pigibaas ja kus see asus? Kuidas poldid-mutrid ja puunööbid mõjutasid aleviku arengut? Risti elanikest 60+ rahvas veel mäletab, noorte osas pole nii kindel. Aga ei hullu ühti – „Risti raamatu“ peagi ilmuv teine osa vastab neile

küsimustele ja ka sellistele, mida ei oskagi kohe küsidagi. Kirjasõnas jäädvustatu ei kao nii kergelt! Praegused ja tulevased aleviku elanikud ei pea arvama, et ajalugu algab neist endist – nad on osa pikast ja põnevast teekonnast.

Kui raamatu koostaja Anne Heimann ja projektijuht Tiina Ojamäe aleviku ajaloo jäädvustamisega algust tegid, ei osanud nad kurja undki näha, et materjali jagub kolme telliskivimõõtu kõite jaoks.

Aastal 2018 trükist tulnud esimeses osas käsitleti Risti vanemat ajalugu, posti- ning raudtee mõju kohalikule elule ja muid majandusse puutuvaid teemasid, samuti kaitseliidu ja tuletõrjeseltsi tegemisi jms. Nüüd ilmuvas teises osas on keskmes

elu-olu ja kultuur, seltsielu ning sport. Omaette peatükist saab teada tootmis-koondise Vasar Risti tsehhi asutamisest ning edenemisest, oma peatüki sai ka omaaegne nõõbibuum.

Esimesest osast enam sisaldab teine köide kohalike inimeste mälestusi, isegi lori lugusid (ja lori laule) stiilis usu või ära usu. Raamatut väärtustab veelgi rohke fotomaterjal ning isikunimede register.

Koguteose kolmas osa käsitleb hariduselu ja selle tahavad autorid välja tuua Risti kooli juubeliks aastal 2021.

„Risti raamatu“ teise osa esitus toimub 30. augustil Risti jaamahoones. Kellaaja ja päeva programmi teadasaamiseks jälgige reklaami.

Lääne-Nigula kirikuteated

30. augustil kell 12.00 kutsume tänujumalateenistusele kõiki, kes olid 25 aastat tagasi Lääne-Nigulas leeris. Leerigruppides oli 1995 a. juunis, juulis ja detsembris kokku 39 leerilast.

Tänujumalateenistus on kogudusega liitumise sündmuse meenutamine. Tere tulemast seda päeva meenutama.

6. septembril meenutame ajaloolisi tähtpäevi seoses Lääne-Nigula kihelkonnaga. Tähistame õpetaja Friedrich Pohlametsa 120. sünniaastapäeva ja köster Ado Andrea 140. sünniaastapäeva ning vabadussamba rajamise 90. aastapäeva.

Kavas on tänujumalateenistus kell 12.00. Pärast jumalateenistust toimub konverents, kus on peattekandjateks

Leho Lõhmus ja piiskop Tiit Salumäe. Seejärel toimub jalutuskäik kiriku surnu-aias, mida juhib Saamo Heldema.

Teade
EELK Kullamaa Püha Johannese koguduse õpetajaks valiti koguduse nõukogu poolt ja kinnitati EELK Konsistooriumi poolt alates 10.06.20 õpetaja Kari Tynkynen. Õpetaja kontaktandmed: telefon 5305 5761; kari.tynkkynen@eelk.ee (see info on vaja ka valla kodulehel uuendada).

Tänu
Piirsalu kogudustänab **Arvu Liiva**, kes tegi koguduse maal olevale kaevule, mida kasutavad ka kalmistul käijad, uued rakked.

SW Energia annab teada, et kooskõlastatult Lääne-Nigula Vallavalitsusega lõpetame alates 01.10.2020 soojusenergia müügi Koluvere korterelamutele aadressil Hiirekivi (maja 8) ja Minni (maja 3) ning Koluvere Päevakeskusele. Soojusenergia tootmine ja müük jätkub Maarjamaa Kodud hoonele. Lisaküsimustes ja info saamiseks palume pöörduda piirkonnajuht Alari Tõnissoo poole, alari.tonissoo@swenergia.ee

kolumn

Elu maal – maaelu

Toomas Tammeorg
volikogu liige

Vahel mõtlen, millest kirjutada, aga tänapäeva kiire elutempo toob pidevalt uusi veidrusi. Suvi on poliitiliselt alati olnud n.n hapukurgihooaeg. Kaks teemat, mis kütavad kirgi on rassism ja ajaloo ümber kirjutamine. Tegelikult on nad omavahel tihedalt seotud. Vaatad uudiseid ja imestad, mis toimub, lammutatakse lihtsalt selle protsessi pärast. Võtame maha Christoph Kolumbuse kuju, tuleb välja, et orjapidaja. Meile räägiti koolis, et maadeavastaja meresõitja pidi olema, „vale puha“.

Palju lähedasem on igasuguste raamatute ümber kirjutamine, parim näide ja kõigile arusaadav on Pipi Pikksukk. Selliste asjade puhul tahaks karjuda Ansipi sõnadega „tule taevast appi“. Kurb hakkab ja mõtlen, et mõistus on inimesed maha jätnud. Siit jõuame oma maakamarale ja O. Lutsu juurde. Toots pakkus lapsele Kolumbuse nime. Peale selle on Kevades kuhjaga rassismi ja ahistamist. Ega see „Kalevipoeg“ targem pole. Kuhu me niimoodi jõuame, kuskile ei jõua. Sellised raamatud tuleb hävitada. Hakake juba praegu peitma. Tuleb meelde pimedat keskaega.

Tahaks natuke analüüsida, kust selline jõhkruks, lollus ja massipsühhoos on alguse saanud. Selge on see, et sellel pole midagi pistmist mustanahalise kriminaali tapmisega (hukkimisega). See protsess on ilmselt alguse saanud juba 20-30 aastat tagasi ja selle taga on liberalismi esiletõus kogu maailmas. See pole mitte klassikaline liberalism, vaid puhtalt vaskpoolne liberalism, mis oma loomult ongi laastav. Ajaloos pole vist ühtegi vasakpoolset revolutsiooni, mis poleks lammutanud kõik toimiva riigis. Näiteid on mitmeid, meelde tulevad Vene, Kuuba ja Venetsueela. Kõik nad on kaasa toonud kaose ja riigi vaesumise. Parim näide on ilmselt Venetsueela, kus maailma üks rikkamaid nafta riike on kokkuvarisemise äärel ja inimesed otsivad toitu prügikastist. Üks põhjuseid on ilmselt meie aja hariduse vajakajäämised, see Tootsi õppimise meetod, kui ei jõua, tee pool – on jõudnud kogu haridusse, nii reaallainetesse kui ajalukku. Pole siis imestada, et kõik kujud tuleb lõhkuda sõltumata tema teenetest, sest neid ei tunta ega teata.

Kas harituse tulemus ongi lammutamine, kui mina (ilma harduseta) ei tea, siis võtame maha ja lammutame. Selleks, et lõhkuda pole midagi vaja, vaid mingit üleskutset „mingi“ liidri poolt. Ilmselt ei taipa need poolharitud, et kui midagi peale ei tule, siis saab kõik ükskord otsa. Võibolla arvestatakse asjaoluga, et mulle jätkub. See on vana ja tuntud asi „peale mind tulgu või veeuputus“. Kui enamus hakkab nii mõtlema, siis meid kauaks pole.

Teine ja sama ohtlik teema on ajaloo ümber kirjutamine. Siin on tasemeid rohkem, ehk riiklik, mida viljelevad suurriigid vastavalt oma vajadustele ja erinevad huvigrupid vastavalt oma orientatsioonile. Riikide puhul on kõige tuntum, kas eesti astus vabatahtlikult NSVL koosseisu. Ilmselt võib siin vaidlema jääda, sest siiani ei suudeta Tartu rahu õigsust tõestada ja kas need, kes käisid Moskvast müts pihus liitu astumist palumas, mis mandaat neil oli rahva poolt. Alati tundub, et meil on ajaloolasi piisavalt palju, kuid ühist seisukohta nad pole suutnud kujundada. Kuid see on poliitilise tegevuse või tegevusetuse tulemus. Ilmselt jaguneb maailm kuskil pooleks, sest vaadates valimisi erinevates maailma riikides, siis lõpptulemus on lähedal 50% - 50%. Tavaliselt on need väga vastuolulised rühmitused, keda lähendada pole võimalik, sealt ka sellised vastuolulised olukorrad.

Sama olukord on meil, kus koalitsioon ja opositsioon on justkui lepitamatud. Kuid tulevad uued valimised ja vaenlastest saavad liitlased ja kõik imestame, kuidas nii. See on poliitika ja oleks tore kui kodanikud seda kõike ei võtaks väga tõsiselt, muidu on raske elada. Kodaniku eesmärgiks on toimiv ja inimsõbralik riik.

Tahaks inimestele südamele panna, lugege uudiseid tähelepanelikult ja väikese (suure) umbusuga. Viimane näide, Berliinis sõitis eesti numbrimärkidega auto rahva sekka. Juht Rafael, firma auto jne. Tegelikult varustatud auto ja purjus kosovolane. Esimese loo puhul oli kõigile selge, et eestlane. Kuna ajakirjanik on jumal ja ei vastuta, siis olge ettevaatlikud järelduste tegemisel. Jumal tänatud, et see olukord ei ole kohalikul tasandil ja kohalikud omavalitsused hoolitsevad ikka kõikide inimeste eest sõltumata, nahavärvist (pole aktuaalne ja BLM pole aktsepteeritav), usust, rahvusest jne. Tahaks ikka veel öelda „all lives matter“, aga kui kauaks. Pole ka ilmselt meie vallas midagi maha võtta.

Annaks eestlasele talupoja mõistust, hoiduda eemale kõigest äärmusest ja elada meile omast elu.

Sel aastal toimuvad nii Maal Elamise kui Avatud Sadamate päev samal ajal, 26. septembril!
Maal elamise päeva korralduslik info: Varje Paaliste, kultuuri- ja spordinõunik, tel 56469191; varje.paaliste@laanenigula.ee

2020 on Noarootsis hariduselu juubelite aasta

370 aastat möödub koolihariduse algusest Noarootsis
100 aastat tagasi avati Pürksi Põl-lutöö- ja Rahvaulikool
90 aastat möödub Pürksi kooli avamisest – nüüd Noarootsi Kool – neist juubelitest oli juttu eelmistes lehtedes

30 aastat on tegutsenud Noarootsi Gümnaasium

1980-aastate lõpus avanes sõja ajal Rootsi läinud eestirootslastele võimalus jälle oma endist kodukanti külastada. Nõukogudeaegse piiritooni reeglite tõttu oli see neile varem keelatud. Jälle hakkas Noarootsis kostuma rootsi keelt. Noarootsi elanikud said uusi impulsse: suurenes huvi oma kodukandi kultuuriloo ja rootsi keele õppimise vastu.

Noarootsi Gümnaasium sündis mitme asjaolu kokkulangemise tulemusena:
- Noarootsi 9-kl. Kool otsis oma arenguteed
- hea idee oli võtta – väärt nõu tuli Noarootsi juurtega arhitektilt Ell Väärtnõult
- aeg oli sobiv uute ideede elluviimiseks (nn Gorbatsõvi sula)
- tolaegsetest otsustajatest – haridusminister **Rein Loik**, maavanem **Andres Lipstok**, haridusosakonna juhataja **Hannes Danilov**, vallavanem Ülo Kalm ja kolhoosiesimees **Vladimir Belovas** – keegi neist ei tahtnud esimesena gümnaasiumi loomise ideele ei öelda
- koolis töötas palju noori hakkajaid õpetajaid
- leidus toetajaid nii Eestist, Rootsist kui ka Soomest
- koostöö kandis vilja

Kooli eesmärgiks on taastada osaliseltki eestirootslaste endisaegset ärk-
sat haridus- ja kultuurielu Noarootsis ning pakkuda õppimisvõimalusi rootsi keelest ja põhjamaade kultuurist huvitatud õpilastele üle kogu Eesti. Ettevalmistused gümnaasiumi avamiseks võtsid paar aastat – vaja oli õpetajate täiendkoolitust, välja töötada uued ainekavad, muretseda rootsi keele õppematerjalid.

Äsja Tartu ülikooli lõpetanud ajalooõpetaja **Ivar Rüütli** täiendas end aasta Rootsist. Õpetajad **Kaie Karpa** ja **Inna Rosar** õppisid rootsi keelt Soomes. Hiljem käisid Soomes rootsi keelt õppimas ka **Lii Kalm** ja **Tiina Järv**.

Põhjamaade kirjanduse ainekava koostamisel tuli appi Rootsist elav kirjanik **Helga Nõu**. Tänu Eesti ja Soome haridusministere-
riumite vahelisele kokkuleppele ja

1. septembril 1990 on gümnaasiumi avaaktus

1995 saab kool õppehooneks juurde restaureeritud Pürksi mõisa, sama hoone, kus paiknes 1920-1943 Pürksi rahvaulikool. Mõisa avamisel on kohal president Lennart Meri

2020. aasta lend. Foto: Aivo Hirmo

Soomerootslaste ühingule Rootsist Hariduse Sõbrad/Svenska Folkskolans Vänner (SFV) saabus Helsingist Noarootsi gümnaasiumi esimene rootsi keele õpetaja **Virve Kylliki Kuula**.

- kooli külastab Rootsi kuningas **Carl XVI Gustaf** ja kuninganna **Silvia**
- 1993 gümnaasiumi lõpetab I lend
- 1994 kool jaotati kaheks: Noarootsi Kool munitsipaalikoolina ja Noarootsi Gümnaasium riigikoolina
- koolis toimib parlamentaarne monarhia: koostööd teevad õpilasesindus ja õukond eesotsas kuninga ja/või kuningannaga. Esimene kuningas oli **Jorma den I Frieberg**
1. lennust
- 13. detsembri hommikuti tähistatakse koolis väga pidulikult Lucia päeva/luutsinapäeva, õhtul esinetakse Lucia päeva programmiga Tallinnas Rootsi Suursaatkonnas
- **Aivo Hirmo** töö tulemusena saab kool lisaks Pürksi mõisale tenniseväljaku ja kolmanda

õppehoone – Loodusinfokeskuse - aastate jooksul on võõrkeeleõpetajaid olnud kolmest maailmajaost 8 riigist
14. lennu vilistlane **Pille Insler** on Noarootsi Gümnaasiumist kirjutanud nii:

Naeru täis	Geniaalne
Omamoodi	Ülemeelik
Armas	Muretu
Rabav	Nakkav
Oma	Asjalik
Ootamatusterohke	Ajatu
Stiilne	Sverige'lik
Imelik	Ilus
	Ulakas
	Meeldejääv

Noarootsi põllupind on väheviljakas, hariduspõld aga läbi sajandite hästi haritud ja viljakandev.

Laine Belovas
Noarootsi kooliõpetaja alates 1977
Noarootsi Kooli direktor 1987 -1990
Noarootsi Gümnaasiumi direktor alates 1990

LÄÄNE-NIGULA VALLA MÄNG 1448,8 km² AVASTAMIST!

8. juuni 2020

Täna alustasime Lääne-Nigula mänguga, kus tuleb leida 21 punkti, neid külastada ja vastata küsimusele, mis esitatakse QR koodiga.

Alguses pidi küll kõik edasi lükkuma, sest sadas vihma. Öhtupoole läks aga vihm üle ja võtsime siis end kokku ning startisime Taebila söögiplatsile.

Iga algus on raske, nii ka meil. Kõrvuti oli kaks QR koodi, üks üldine ja teine koha oma. Püüdsin mõlemad ekraanile ja panin kirja meie võistkonna nime ning osavõtjad. Arvasin, et sellega ongi kõik. Tegelikult pidi ju ka küsimus olema. Aga mida polnud, oli just küsimus. Sõitsime edasi kooli juurde. Hakkasin jälle koode püüdma, kui Elmar ütles, et ära pane kahte korraga. Siis plahvatas ka mul. Pole ju seda kirjas, millisest objektist alustada, eks registreerimiseks see esimene olegi kõikide objektide juures. Nüüd – Taebila kooli QR ekraanile, võistkonna nimi sisse ja... valmis oligi. Nüüd leidsin ka küsimuse!!

Järgmine punkt – Lääne-Nigula kirik. Siin oli juba lihtsam, kuid jällegi probleem. Vastus antud ja üle kontrollitud, näitas ekraan 1/1.

Kas siis kooli vastus oli vale?

Nüüd edasi Allikmaa rändrahnü jäänuste juurde. Selle leidmine oli natuke keeruline, kuigi sõitsime GPS-i järgi. Jõudsime Tiitu Ellermaa kodu juurde ja tema käest saime juhiseid. Keerulisel külateed! Aga kui sihtkohta jõudsime, andis GPS sellest teada. Mingit kivivare kusagil ei näinud, ainult pikk ja kõrge sein maha võetud puid. Elmar läks puidumüüri taha, aga vaealt kohalt ja seega ta midagi ei leidnud. Tal oli plaan minna lähedal olevast majast küsima, mina aga läksin ümber puidumüüri teiselt poolt ja leidsingi õige koha. Tegelikult väga kihvt ja ürgne paik! Küsimus oli... Vastasime. Mitte ei saa aru, kuidas nii.

Pikajala mäe jätsime vahele ning kimasime Risti poole. Hasart oli nii suur, et tuli juhile meenutada - sõidukiirus on 90. Veetorn on valminud 1905 a. ja küsimus, et milleks. Loomulikult teadsime vastust! Jälle ilmus ekraanile 1/1. Nüüd jõudis mul lõpuks kohale – see näitab, et antud küsimus on õigesti vastatud!!!

Hakkame tagasi sõitma ja alguses arvasime, et kohe koju. Paliverele lähemale jõudes tegi Elmar ettepaneku Kulistel ära käia. Tegimegi siis nii. Kuliste aasal oli ilus. Polnud me ju siin vähemalt 15 aastat käinud! Õige vastus antud, sättisime kodu poole. Taebila lähedale jõudes otsustasime esimesest punktist uuesti läbi minna, leida küsimuse ja sellele vastata. Nii tegimegi. Tulemus 1/1! Oleme rahul. Hakkasime kodu poole kulgema. Tore õhtu oli.

10. juuni

Kuna mul oli vaja käia Saare mõisas, siis otsustasime minna ka Saare matkarajale. Ajanud korda asjad Anuga, kes mõisa valitseb, sõitsime edasi. Parkimisplatsile jõudnud, pidime juba kohe rajale tormama, aga õnneks läksin ma tutvuma teadete tahvliga ning leidsin sellelt QR-i. Oleksime võinud peale küsimusele õigesti vastamist ära minna, kuid otsustasime siiski ka vaatetornist Sutlepa merele pilgu heita. Tore oli see, et tornid ei olnud kaugel, vaade ilus ja huvitav. Õhus lendles sadu kiile. See pole liialdus, neid oli tõesti palju.

Esimese torni juures oli kuulda lindude lärmi, nii võib selle kohta küll ütelda. Nägime „lemmiklindu“ kormorani, luke ja haigrut. Teine torn oli niisuguse koha peal, kus puhus tugev tuul ja mingeid hääli peale tuule vuhina kuulda polnud.

11. juuni

Täna hommikul tõustes oli Elmari vaata et esimene jutt: „Enne kui maale läheme, käime enne Pikajala mäel ära.“

No ega minul ka selle vastu midagi polnud ja siis me läksimegi. Ei saanud aga aru, kas võib minna alt või ülevalt. Kuna kaart näitas alt, läksimegi nii. Pikajala mäe spordikeskuse juurde jõudmiseks tuli astuda 74 trepiastet. Üles jõudes ei leidnud kusagil QR. Üks noormees „tegi jõudu“ ja küsisime temalt. Vastus oli eitiv, et ta pole kohalik. Siis tuli Luku Juhan ja tema abiga leidsime ORi suusahüppetorni metallosalt.

Küsimus oli... Jätan ütlema, kuidas vastuse teada saime, igal juhul sealt, kus see kirjas oli, ei lugenud. ☺

Seejärel läksime maale, tegutsesime seal ning koju tagasi.

Siis läksin mina juuksurisse. Kui tagasi tuln, arvasin, et Elmar teeb lõunauinakut, aga... Tuli hoopis ettepanek otsimist jätkata. Loomulikult olin nõus ja ees ootasid Hallimägi, Ehmja metsavendade punker, Ehmja kuradikivi ning Rannamõisa vaateplatvorm.

Hallimäele jõudsime ilma igasuguse juhatuseta, sest tuttav koht ju. Loomulikult taheti teada midagi selle paiga kohta. Seda polnud eriti raske ära arvata, aga ikkagi tuli kontrollida. Arvake teie ka ära!

05.08.2020 seisuga on Lääne-Nigula valla mängus osalema registreerunud 82 võistkonda! Raskemates punktides nagu Marimetsa rabas on käinud 29 võistkonda ja Osmussaarele on jõudnud 17 võistkonda ning kõige rohkem on hetkel külastatud Leedi Hallimäe punkti. Kaks võistkonda – Kristid ja Kollod on külastanud kõiki mängus olnud punkte ning saavad eriauhinna. Seitsmel võistkonnal – Murukad, ReRe, Stirol, 3R, Ässad, Leemed, Rehekad on külastatud vähemalt 15 punkti sh 2 rasket punkti. Mäng kestab augusti lõpuni, veel jõuate mängupunkte külastada ja auhindade loosis osaleda.

Seejärel metsavendade punker. Kuna selle juurde suure tee pealt ära keeramise kohal on suunaviit, ei pannud me GPS-i. Ma pole maininud, et igal otsitaval punktil on internetis ka kaart, mille järgi kohale minna. Niisiis, kaarti ei pannud ja sõitsime suunas, mida oli meile näidanud teeviit. 1,5 km selle järgi. Muidugi oleks võinud vaadata spidokat, aga ... ei taibanud. Igale juhul tundus, et oleme juba üsna palju sõitnud, aga mingit viidet kusagil polnud. Küll oli tee ääres vilksatanud mingi toigas ja selle küljes mingi puidu sisse lõigatud tähtedega silt. Ei osanud seda metsavendadega seostada ja „ujusime“ edasi, sest kiiresti sõita ei saanud. Nüüd tuli mingi laiem plats ja sealt edasi läks metsavahete, kuid selline mahajäetud. Kõigele lisaks kadus ka internet ja polnud võimalik oma asukohta kontrollida. Liikusime jalgsi mööda seda teed ja siis tuli jälle levi. Nägime, et peame tagasi minema. Tuli välja, et see silt, mis tee ääres oli, juhataski punkri juurde. Tegelikult rada, mis polnud rohtunud, nii nagu luuletuses. Aga jälle uus jama, internet jälle kadunud. Läksime autosse, olles enne lugenud ka puu külge kinnitatud silti, et 100 m raadiuses paluti metsavendade mälestuse auks puid mitte langetada. Küsimus õigesti vastatud, autosse ja edasi! Nüüd jälle sisse kaart ja nüüd taipasin, miks oli kaart nii naljakas olnud. Nimelt oli see seadistatud jalakäijale. Vajutasin siis auto pildile ja sõit Ehmja Kuradikivi juurde võis alata. 7,5 km pärast oli metsa

sees kivilahmakas. Siin aitasid vastuse leida Elmari pikad jalad ja üks õige vastus sai jälle kirja.

Pöörasime auto ringi ja alustasime sõitu Rannajõe vaatetorni poole, mis asub Haapsalu-Laiküla tee ääres. Kõigepealt nägime kohale jõudes ilusat suurt kivikatusesega palkmaja, mille ehitamine oli millegipärast pooleli jäänud. Selle kõrvalt läks laudrada vaatetornini. Vaade Matsalu luhale oli väga ilus ja kevadel või sügisel, kui on lindude ülelend, on seal kindlasti väga huvitav. Jälle 1/1!

Nüüd oleme kodus, tänane päev kirja pandud ja kõik ok. Varsti läheme jälle. Ainus punkt, mis vähe kahtlane, on Osmussaar, ikkagi meretagune asi.

12. juuni

Täna tahtsime ette võtta ühe pikema retke Marimetsa rappa, aga... sellest ei tulnud midagi välja. Algas asi sellega, et tegin lahti valla poolt pandud GPS kaardi ja see juhatas väga naljakasse kohta. Nimelt – käskis ära keerata Tallinna mnt. enne Ristit Jaakna karjääri poole. Alguses sõitis Elmar teotsast mööda. GPS andis juhendi keerata järgmisest teest. Jõudsime eramale. Õnneks tuli omanik ja andis teada, et sealpool küll midagi pole.

Ots ringi ja tagasi! Jõudsime Karjääri tee, sõitsime lõpuni, kus GPS teatas, et oleme jõudnud sihtpunkti. Mida aga polnud, oli sihtpunkt. Kohalik mammi ütles ka, et mingit torni ega rada seal pole.

Jälle ots ringi ja Marimetsa poole! Meile arusaamatu kui pikk rada ja kus. Aga võib-olla oleme hoopis meie saamatud! Tulime sealt üsna pea ära ja järgmiseks punktiks sai Kullamaa Rohumägi. Selle leidsime ilusasti üles ja küsimusega saime ka hakkama. Edasi Kullamaa liivamäed. Ka siin oli kõik korras seni, kui oli vaja vastata küsimusele. Meie vastus oli vale ja nüüd meil üks miinus ka. Nii kahju!!!!

17. juuni

Täna hommikul rääkisime augu pähe Oravale ja võtsime tema ka kaasa Nõva-Telise tuurile. Kui Nõva poole keerasime, oli naljakas. Oli ununenud, kui kurviline see tee on. Kutsekooli töötajate suvepidu Perakülas, millega Peraküla meile meelde on jäänud, toimus nii 10 aastat tagasi ja peale seda pole sinnapoole asja olnudki. No nii, Peraküla jääb vasakule, aga GPS käsib edasi sõita, et Nõva poodi ja leivakotta jõuda. Meil polnud aimugi (küll häbi tunnistada), et Peraküla teotsast edasi on Nõva. Lugedes Lääne Elu on jäänud mulje, et Nõval on vaid mõni üksik vana talumaja.

Poes andis QR-i otsida. Küsisin siis müüjalt, aga kuna tal väga kiire kauba vastuvõtt oli, siis ta vaid näitas näpuga kusagile kõrgele. Ja külmkapi ülemisel osal see oligi! Mul, kui lühikesel inimesel, oli selle telefoni püüdmisega tegemist. Küsimuse vastus oli 0/1. Kahju!

Naljakas oli veel see, kuidas korrusmajas, millest nii 50 m kaugusel meie auto seisis, tekitas meie tulek elevust. Mina küll ei näinud, aga Tiitu ja Elmar kommenteerisid, kuidas üks tädi aknale tuli ja meid uudistas.

Panin seisse leivakoja ja hakkasime Tallinna poole edasi sõitma. Teel viit Nõva kiriku poole. Jätsime selle pärastiseks ja ikka edasi leiva küpsetamise poole. Niisiis, parkisime infotahvli juures ning läksime müügipunkti poole, mis oh üllatust, vaatamata hoiatusele, et suletud, ikkagi avatud oli. Kõigepealt saime küsimuse ja vastasime sellele õigesti. Ja kui mõnus lõhn avatud aknast tuli! Küsisime, kas leiba ka osta saab? Saimegi! Soe leib ja soe süda!!! Läksime autosse ja panime pea poole leiba korraga nahka!

Nüüd siis kiriku juurde! Vasakule pööranud, hirmutati eramaga, millega meil edaspidi veel kokku tuli puutuda. Kiriku leidsime kalmistult ja see on üks Eesti vanimaid säilinud puidust kirikuid. Kalmistu oli hästi korrasdatud ja tähelepanu köitsid väravad, mis olid kas vanadest ristidest või nende koopiatest kokku sepistatud. Kui kirik (kahju, et sisse ei saanud) vaadatud, võtsime ette teekonna Dirhamisse.

Dirhamis käisime mere ääres, sain esimest korda varbad (külma) vette pista ja imetlesime merd. Lisaks tahtsime maitsta kalasuppi kohvikus. Sellest loobusime, sest pidasime 8.50 tuulekala supi eest kalliks. Nii et... jäime supita, aga meil oli ju leib... Nüüd siis – Telise!

Lõpuks olime juba Teeristi villa juures ja huvitav teekond algas. GPS andis nõu ja pidime läbi sõitma päris mitmest keelualast ja eravaldusest, kuni tee tõkestas kett. Sellest edasi oli veel 400 meetrit mööda metsa ja jõudsime mere äärde.

Sellist vaadet polnud me kunagi näinud – vesi auras nagu supikatel. Rand oli täis kibuvitsu ja meremärk, mille pärast me siia üldse tulime, seisis omal kohal. Huvitav oli pihlakas, mis kivimüüri seest välja kasvas. Kui olime vaadet nautinud ja vastanud küsimusele, asusime tagasiteele. Tagasiteel enne Teeristi villat oli intsident – vasakul pool teed kõndis vanamees ja... järsku olid auto ees kaks karvanässi. Vanamehel ei liikunud ükski närv, aga oleks Elmar kiiremini sõitnud, siis oleks need koerakesed auto rataste all olnud. Edasi läks tee ootuspäraselt ja kell 16 olime jälle kodus tagasi.

26. juuni

Lahkusime kodust enne kümnet sihiga käia ära Silma õpikojas, siis Võidul tomateid kastmas ning viimasena Valipe külaasemel. Silmal oli tore. Kõigepealt oli parkimisplatsil QR ja vastasime ka küsimuse õigesti. Kuna tee kulges edasi, kui märki uskuda, siis 1,5 km ja me otsustasime lõpuni sõita. Kitsas asfaltteed kulges metsa vahel ja oli huvitav näha tee ääres märke, mis kohustasid meid vastutuli jaoks teed andma.

Jõudsime uuele parkimisplatsile, mille ääres oli maja, eemal samuti paar maja. Platsi äärses maja seinal kiri KODU ja sellega selge, et ärge siia tulge. Majast paremal oli kanaaed, kus päris mitmeid kanasorte, ka karvaste jalgadega, ja kukk, kes oma olemasolust valju kiremisega teada andis.

Läksime mere poole ja möödusime kahest õppekoja majast. Leidsime pisikese vaatetorni vaatega kahele šoti mägise vasele, kes merevett nautisid. Nad olid imearmsad ja oleks väga tahtnud neile pai teha, kuid elektrikarjus oli ees.

Mingi rühm koolilapsi oli ilmselt siia laagrisse tulnud ja paigaldasid telke. Parkimisplatsile tagasi minnes nägime veel kitse- ja lambaaeda ning ära sõites märkasime huvitavat linnuga puuskulptuuri.

Silmale võiks veelgi tagasi minna, sest kogu see kompleks jättis hea mulje. Maal kastis Elmar taimi ja mina korjasin mõned metsmaasikad.

Siis aga GPS tööle ja Valipe poole. Arvasime, et meil on võimalik kohale sõita autoga, kuid metsarada muutus aina konarlikumaks ja lõpuks, kui olime jõudnud ühele platsile, kus võimalik parkida, otsustasime jalgsi edasi minna. Jäänud oli ca 3,5 km. Mina tegin ettepaneku tagasi

minna, kuid Elmar arvas, et kui oleme siia tulnud, siis ikka läheme.

Ja hakkasimegi siis minema. Teel nägime hobuste jälgi ning arvasime, et 3 hobust on meie ees kõndinud. Tee oli kord liivane, kord turbane, kõigepealt männimetsa, seejärel aga rohkem lehtpuude vahel. Mõnes kohas oli ka päris niiske. Tee ääres oli rooja rõhukõrtel näha kiilide lennu tulemust. See on niisugune vahutordikene, mille sees kiilivastsed. Mäletan, et Saaremaal kutsuti seda kiili tatiks.

Kui oli jäänud veel ca 100 m, kuulsin ma inimeste juttu ja järsku seisis mu ees hobused ratsanikega. Tõmbasin kõrvale ja meist möödus neli hobust.

Ja jõudsimegi Valipe külaasemele. Parem pool minni suur kuur ja QR-i posti juures maastur, milles olid lapsed. Proovisime koodi sisse saada, kuid see polnud võimalik, sest see paistis ereda päikese tõttu läbi. Elmar võitis paberi posti küljest lahti ja saime koodi telefoni. Vastus tänu Elmari tähelepanelikkusele jälle õige.

Loomulikult pani ta QR posti külge tagasi. Naine, kellele auto ja lapsed kuulusid, rääkis, et Höbringi bussipeatuse juurest võimalik siia normaalselt teed pidi tulla. Aga miks peab kõik lihtne ja normaalne olema! Meie muidugi pidime ikka jalgsi tagasi minema, sest Höbringi bussipeatusest polnud kasu, auto oli ju metsas. Nii me siis tagasiteele asusime. Muide, kell oli juba pool neli ja me polnud sõõnudki. Tore oli, kui autot nägime, istet võtsime ja kodu poole sõitma hakkasime. Nüüd meil veel kaks punkti – Osmussaar ja Marimetsa.

30. juuni

Kuna täna hommikul sajab, siis on aega arvutis tuhnimiseks. Ikka ei anna rahu see Kullamaa järve ääres esitatud küsimus. Tuhnisin arvutis ja õnnestus leida informatsioon selle kohta. Aga seda leida inimesel, kes 24/7 kogu aeg ninapidi telefonis ei ole, on see ilmselt üsna raske. Aga tore, nüüd teame õiget vastust ja teinekord enam ei ekssi.

27. juuli

Meie mäng on kuidagi kõige muu tähtsama juures tahaplaanile jäänud. Aga täna hommikul tegi Elmar ettepaneku minna Marimetsa seeni otsima ja ka rajale. Millegipärast ei olnud mul tahtmist minna(rajale), seente vastu polnud mul midagi. Jõudsimegi siis kohale ja seentest ei haisugi. Korjasime vorstirohtu ning siis tegi Elmar uuesti ettepaneku rajale minna. Ta polnud tähele pannudki, et olin sellest keeldunud! Läksime tagasi auto juurde ja ta hakkas infotahvli uurima. Läksin samuti ligi... ja mida ma nägin...QR koodi. Usun, et käitusin just nii nagu enamus – võtsin koodi telefoni ja vastasin küsimusele. Rajale minna polnud ikka tahtmist, aga tuju oli kohe parem. Seda enam, et vastus õige oli. Ega ta vale saanudki olla, sest mäletan seda sündmust - olen ise näinud. Nüüd siis veel Osmussaar!

Võistkond Stirol

Suvised infominutid PaliverEST

Kadri Lukk
Palivere
kogukonnakogu

Ajal, mis otsekui kõlas rahulikult istumise ja enese eest hoolitsemise moodi, juhtus tegelikult üpris palju. Mõnel olulisel punktil peatuksin siinkohal.

E-olukorra positiivsusest: Palivere tänavad valgeks

Eriolukorra raames Riigikogu poolt heakskiidetud 2020. aasta lisa-eelarve tõi häid uudiseid KIK-ile kirjutatud Palivere tänavavalgustuse rekonstrueerimise projektile, mis sai 60 000 € suuruse lisarahastuse. See tähendab, et tänu sellele saavad juba sellel talvel mitmed, ka seni projekti eelarvest välja jäänud Palivere tänavad palju valgemaks. Esmajärjekorras kontsepteerub projekt nendele asula-sisestele tänavaliiklusele, millest aruteludel juttu olnud. Praeguseks on hange lõppenud ning ehitus läheb kohe lahti. Lisaks peaks õnnestuma riigi investeeringutest eest välja ehitada ka Lähtru kergliiklustee valgustus; selle väikehanke tulemused peaksid olema selgunud artikli ilmumise ajaks. Jälgime mängu positiivse põnevusega!

Täna ka o malt poolt kõiki, kes projekti eri osades aktiivselt on kaasa löönud, avalikel aruteludel osalenud ja erinevaid asula-siseseid murekohti välja toonud ning loomulikult projekti eestvedajat Lääne-Nigula abivallavanemat Taivo Kausi.

Mäng raudtee ümber

Kahetise **põnevusega** jälgime samal ajal mängu raudtee ümber, mis läks eriolukorra ajal eriti intensiivse hooga käima. Haapsalu Raudtee projekti loomisest peale on Palivere kogukonna põhimureks olnud asjaolu, et uus rong on projektis planeeritud tippkiirusel 160 km/h Palivere asula keskelt läbi sõitma ning seda ilma turvalahenduste kohese sisseviimiseta. Meie põhisoo on, et inimesed ei saaks surma ning meile jääks alles meie joogivesi. Mõlemat mure on võimalik lahendada kui jätta ära raudteesse planeeritud Allikmaa õgvendus. Sel moel oleks tagatud vajalik kiirusepiirang tiheasustuses ning

Foto: erakogu

väljitud järjekordse allikakoha rikkumine ja põhjavee reostus. Keegi meist ei taha olla ohver mängus, kus projekt kinnitatakse esimeses staadiumis tavarongi kiiruse jaoks, et hiljem seda teise tippkiiruse jaoks vastavaks muuta. Et inimesed vahetuvad eri ametikohtadel ja ameteid korraldatakse ümber, samas kui teema-planeeringut pole endiselt muudetud, siis kogusimegi varasemate aastate jooksul kõne all olnud ametlikud materjalid kokku ühtseks dokumendiks, lootuses, et meie mure enne projekti loomist kuulda võetakse. Kellel on rohkem huvi lugeda, siis see on leitav: www.laenenigula.ee – Dokumendiregister – Palivere kogukonnakogu protokoll nr 11 Lisa 1.

2+2 eritalgud

Kuni uues kuues rong üksikord Paliverre saabub, ei saa eestlane, põline töörahas, senikaua käed rüpes istuda. Nii keerasid ka siin kohalikud üheskoos käised üles ning asusid võitlusse tihe- da võsaga Palivere jaamahoone ümbruses. Palivere 2+2 eritalgute ohutu süsteemi väljamõtlemise ja eestvedamise au läheb Andrus Eilpuule. Süsteem seisnes erinevates nagu maleruudu alades, kus talgud vastavalt kahel päeval aset leida said, ning neis omakorda üks leibkond või kaks inimest 2+2 reeglga ühes piiritletud alas töötasid. Vald toetas o malt poolt talgulisi saekütuse, supi ning traktoriga. Puhtusele on meie armsas alevikus üldisemalt kaasa aidanud hoogsalt lahti läinud Prügikõnd, kus veel mitmed-mitmed inimesed on ka oma

privaatsetel jalutuskäikudel alevist ja metsast prügi korjanud. Aitäh kõigile asjaosalistele selle eeskujuliku panuse eest!

Rõõm on nautida võsast ja prügist puhast keskkonda asula keskel. Seda rõõmu küll kahandab asjaolu, et prügi maha üldse tekib. Prügi mahaviskamise ennetamiseks on Kooli-Jaama trajektoiril nüüd ka kaks uut prügikasti juures. Ega meil muud üle jää kui ka siin eeskujul näidata ning liigume juba samm-sammult paremuse poole.

Ohutult kooliteel

Rõõm on sammuda ka ohutumat kooliteed. Koostöös Lääne-Nigula vallavalitsuse ning meie teede- ja kommunaalnõuniku Olev Peetrisega sai lisatud Paliverre künnis Põllu tänavale ning keelavad liiklusemärgid kooliõuele. Usume, et suve lõpp on piisav aeg uue liikluskorraldusega harjumiseks, et uuest õppeaastast oleks Palivere põhikooli õpilastel jälle natuke muretum vahetundidel õues mängida. Siinkohal kasutan võimalust meeldetuletuseks mainida, et sõites Lähtru teelt koolini algab õueala kohe Põllu tänavale keerates ning on duubeldatud spordihoone juurest edasi koolini. Liigeltgem üheskoos turvaliselt!

Kaopalu karjääri(de)st

Viimasena peatuksin Kaopalu karjääri keskkonnamõju hindamise (KMH) aruande koostamise avalikul arutelul. Suures osas vajame me kõik

kaevandajate poolt hooldatavaid teid. Meeldiv on ka, et pilk suunatakse *järjest uuemate kaevandusviiside poole, kus näiteks Kaopalu III arendaja allapoole veepiiri ei kaevanda*. Mure jääb aga sellegipoolest alles: iga kaevandaja tellib KMH aruande üksnes tema maa-ala kaevandamise eesmärgil. Nii ei ole ka iga üksiku karjääri arendaja poolse KMH aruande järgi põhjavee tase ohus, aga mingi tegevuse tulemusel Silmaallikas ja ümberkauded kaevud tühjenevad.

Praeguseks on meil aga koos nii varasemate kui ka planeeritavate karjääridega kokku 7 karjääri: Kaopalu I-V ning sealt 2 km edasi Jaakna I-II. Seega on olukord üpris keeruline Silmaallika ja lähikaudsete kaevude veeprobleem saab olla tingitud võib-olla ühest, aga võib-olla mitmete karjääride koostööst.

Järgmine etapp antud teemal on oodata ära ekspertuur, mida ühel kaevandajatest lasub kohustus teha seoses ebaõnnestunud kaevatud kraavi raames. See uuring peaks selgitama, kas Silmaallika veetasel on võimalik taastada juba kaevandamise käigus või tulevikus karjääri korradades.

Juhul kui ükski karjäär ega kraav ei ole seotud selle oodatava eksperthinnangu järgi veetaseme kadumisega, tuleb Keskkonnaameti sõnul kohaliku omavalitsuse tasemel probleemiga edasi tegeleda.

Palivere kogukonnakogu

Peagi on saamas kaks aastat Palivere kogukonnakogu loomisest. Selle eestvedamise **tänu läheb Risto Roometile, kelle tähelepanu nüüd koos paljude kohalike entusiastidega Palivere Priitahtlike pritsukuuri rekonstrueerimisel on**. Nii võttes võiks otsekui asjade seisuga rahul olla, kuid ees on ootamas veel mitmeid teemasid, mis soovivad, et me **kätt** seal pulsil hoiaksime.

Täna seisuga kuuluvad Palivere kogukonnakogusse: Kadri Lukk, Eneli Ööpik, Urmas Muld, Urmas Tingas, Angela Luiga, Diana Ots, Peeter Zolotov, Maarika Maripuu.

Tule ja löö kaasa Palivere piirkonna erinevate MTÜde ja seltside tegemistes või tule ja anna nõu kogukonnakogu koosolekutel, kuidas üheskoos siinset elukeskkonda kauni, põneva ja ohutuna hoida. Koosolekud on arutlemiseks avalikud. **Väike mõte võib mõnikord muuta suuri asju!**

Palivere nädalamängudel kettagolfis 8. vooru

Traditsiooniks saanud Palivere nädalalõpu mängu 8. voor discgolfis Rannarootsi Lihatoostus AS "Armastatud maitsed" ja SL Läänela poolt väljapandud auhindadele mõnusalt soojas ja tuulevaikselt õhtupoolikul meelitas kohale 39 kettagolfi harrastajat üle Läänemaa, sealhulgas kümme sarja uustulnukat. Huvitav oli jälgida mängijate emotsionaalset akrobaatikat viske tehnilisel sooritamisel.

Algajate grupis kordas oma eelmise vooru võitu sarja uustulnukas Aleksandr Vatter 60 viskega. Teisele kohale võitles end Ardi Väiko 64 viskega ja jättes kolmandaks ümbermängimise tulemusena sama arvu visetega Reimo Tamm. Kaheksa vooru kokkuvõttes parimad Üllar Mikk 489 viskega ja Tiina Kängsepp 525 viskega. Tasavägine heitlus 8. voorus toimus harrastajate grupis, milles osutus parimaks 55 viskega sarja uustulnuk Sten-Egert Neem. Teisele ja kolmandale kohale platseerusid võrdse 56 viskega Üllar Mikk ja Reio Mikk, kuid ümberviskamise tulemusena osutus teise koha vääriliseks Üllar Mikk. Kaheksa vooru kokkuvõttes hoiab esikohta Rene Luiga 464 viskega ja teist kohta hoiab kolmekümne enam viskega Janar Harakk.

Edasijõudnute grupis pani oma paremuse maksma 44 viskega Indrek Rajamets korraates seega eelmise 7. vooru tulemust, jättes teisele kohale 48 viskega Indrek Rajametsa ja

kolmandaks 50 viskega Ats Ehasalu. Kaheksa vooru kokkuvõtteks hoiab liidri kohta 437 viskega Raido Kängsepp, talle järgneb 448 viskega Tanel Valgre. Suurepärase viske sooritas Janar Smõtskov 18. rajal, saates ketta ühe viskega korvi ehk sooritas viske *hole in one*. Seni on kaheksa vooru kokkuvõttes Palivere discgolfi pargis oma viskeosavust proovinud 129 sportlast. 8. vooru tulemused: <https://discgolffmetrix.com/1391194>

Mati Kallemets

NÕMME KALJU JALGPALLIPÄEV
LINNAMÄE STAADIONIL
PÜHAPÄEVAL 23.AUGUSTIL ALGUSEGA KELL 14:00

OODATUD ON KÕIK VÄIKSEMA JA SUUREMA JALGPALLIHUVILISED
KÜLLA TULEVAD NÕMME KALJU MÄNCIJAD KOOS ROOSA PANTRIGA! #PC

LÄÄNE-NIGULA VALLAS TOIMUVATE JALGPALLITREENINGUTE INFOPÄEV! #KASVAMEKOOS

Eestimaa Talupidajate Keskkorraldab sellel aastal juba viiendat korda parima talutoidu konkurssi, mille eesmärk on tõsta esile kodumaist talutoitu ja tunnustada meie tublide talunike tööd. 13-liikmeline žürii valis oma lemmikud välja 81 talutoote seast. Iu pälvis auhinna kategoorias parim tervisetooted 2020, kooritud kanepiseemned. **Parimaks tervisetooteks 2020 tunnustati meie valla ettevõtte Tammejuure Mahetalu kooritud kanepiseemned.**

Noarootsi poolsaare kohvikuteõhtu “Rannarootslaste radadel”

11. juulil toimus Noarootsis juba neljas kohvikuteõhtu, mis kandis alapealkirja “Rannarootslaste radadel”.

Kuigi päev oli tormine ja vihmane, oli külastajaid siiski oodatust rohkem ja nii autoderivid kui ka külastajate järjekorrad looklesid üle poolsaare kogu päeva vältel. Tänavu ootasid külastajaid kodukohvikud Aulepas, Paslepas, Pürksis ja Einbis. Kuigi kohvikuid oli sel aastal pea poole vähem, oli programm mitmekülgne.

Aulepas rõõmustas kõiki kalasõpru oma hõrkude roogade ja vähisupiga Otsa talu.

Pürksis Haava talus esines ansambel Naised Kõõgis ja külastajaid tervitas Rannarootsi Muuseumi pere ning nel-

japäeval memmed koos Rannavaiba rändnäitusega.

Kehakinnituseks pakuti rannarootslaste maitseid ning müügil oli valik käsitööd, suveniire ja eestirootslaste temaatilisi raamatuid.

Pürksis oli avatud ka poolsaare alaline kohvik Birkas, kus kostitati külastajaid grillburgerite ja suussulavate tuletaskutega.

Paslepa külas Teeristi villas oli üles seatud POP-UP kohvik, mis meelitas huvilisi suurepärase “Korv med Bröd” rikkalikest koostisosadest pungil ampsudega ja välikinos sai vaadata uut Eesti filmi “Salmonid 25. aastat hiljem”.

Einbi külas Fridholmi terrasilt kostus parimaid kodumaiseid helisid ja meele-

olukaid lugusid Jarek Kasari esituses. Menüüs leidis nii klassikalisi Noarootsi maitseid, tõeliseks hitiks saanud rannarootslaste liha-klim-

bisuppi ja ka tänapäevasemaid maitsekooslusi. Müügil oli kohalikku keraamikat, mett, Noarootsi kokaraamatuid jt meeneid.

Külastajate tagasiside on olnud läbi aastate innustav ja loodetavasti kohtume ka järgmisel suvel. Suur tänu kõigile kohvikutepidajatele, küla-

listele ja toetajatele, kes selle sündmuse täis päeva meeldejäavaks kujundasid.

Merilin Kaustel-Lehemets

Noarootsi suveüritused 2020

Noarootsi valla külade mänge, mis toimusid 25. juulil, oli tubli kinnitus 2007. aastal alustatud traditsiooni järjepidevusest. Kui üks ühis-tegevus on elujõulisena vastu pidanud peaaegu 15 aastat, kaotamata oma võlu ja külgetõmbejõudu, siis järelikult on osalejail sedasorti ettevõtmist vaja. Külamängud ei ole ainult sportlik-meelelahutuslik üritus, see aitab külakogukonda aktiivsemaks muuta, tugevdab külainimeste omavahelisi sidemeid ja tekitab üheperetunde. Läbi aastate on külade mängudel osalenud valla 23-st külast 12 küla ja võidukarikat on jagatud kuue küla vahel. Kui aktiivne on küla, sõltub paljuski meist endist, kui avatud ja hoolivad üksteise suhtes me oleme.

Sellel aastal osales mängudel kuus küla (Einbi, Hara, Paslepa, Pürksi, Rooslepa, Österby) ning seitsmes võistkond, rahvatantsurüüpp “Känd ja Käbid” Nõmmelt, kes on külade mängudel kaasa löönud aastast 2008. Lisaks traditsioonilistele aladele, oli võistluskavas eriolukorrad tingitud alasid nagu *coronaheide* ja *coronakell*. Võidukarikas ja K&K Byggtjänst OÜ meistrite poolt valmistatud piknikulaud läksid Paslepa küla. Suured tänud kõigile osavõtjatele, külavanematele, tublidele kaptenitele, kohtunikele,

abimeeskonnale, sponsoritele K&K Byggtjänst OÜ-le, Linna Lihatootmisele, Roosta puhkeküla, Haapsalu Seikluspargile, kohvik Birkasele. Parima joogi Lääne-Eesti väikeettevõtetelt 2020 pani auhinna lauale Priit Palk.

Õhtune külasimman koos “Väliharfiga” oli hoogne lõpetus selle aasta mängudele. Jõudu meile kõigile traditsiooni jätkamisel ja järjepidevuse kandmisel, et meie külad jääksid üksteiselt mõõtu võtma – nii nõus kui jõus ja üksmeelel! Noarootsi külade XV mängud toimuvad 24. juulil, 2021 ning külasimmanil esineb ansambel “Nedsaja Küla Bänd”.

Noarootsi Mitmevõistlus on samuti traditsiooniline üritus ja sel aastal toimub see 15. augustil, algusega kell 10. Alad: 100 m jooks, kaugus- ja kõrgushüpe, kuulitõuge, kettaheide, odavise, 750 m jooks naistele ja 1500 m jooks meestele. Vanusegrupid 10+; 16+; 35+. Registreerimine kuni 10. augustini, info tel. 5200913. Mitmevõistlust toetab Spordiliit “Läänela” MTÜ Harga eestvedamisel toimub taas Hara sadamas Kalurite päev, 20. augustil algusega kell 15. KR Food OÜ töötoas valmistatakse toite kalast, inspireerituna vanadest traditsioonidest. Otsapoisid OÜ pakuvad suitsuka-

la ja teisi hõrgutisi kalast. Muusikalist meelelahutust pakuvad Ivo Linna ja Anti Kammiste. Pilet 5 eurot. Noarootsi suvelõpulaat Hobbies toimub ka sel aastal, 29. augustil kell 11–15. Müügil käsitööd ja vanavara, aiasaadused, kodused hoidised ja küpsetised. Ootame huvilisi müüma, ostma ja vahetama!

Kui kellegi koduaias on kasvamas midagi eriskummalist, võta see laadale kaasa ja valime LAADANUNNU 2020! Huvilistel on võimalik osa saada kirikuseiklusest “Kirikuttavaks 5-e meelega”. Suvelõpulaada raames on kohale tulemas koostööpartnereid, kes tutvustavad lastele ja täiskasvanutele oma valdkondi, nagu näiteks vabatahtlik pääste, politsei, Kaitseliidu Lääne malev. Laadainfo ja müügikohtade broneerimine tel. 5200913

Augustikuu viimasel laupäeval muinastulede ööl süüdatakse lõkkes meenutamaks ajaloolisi mereäärseid märgutulesid ehk ilastulesid ja tuletame endile ja teistele meelde, et oleme mererahvas ja meri on osa meie elust. Österby sadamas süüdatakse muinaslõke 29. augustil päikeseloojangul. Hoiame merd, mis meid ühendab!

Ülle Schönberg

Külade spordipäev Üdrumal

11. juulil suure tormiga võidu korraldasime küla spordipäeva. Päeva nael oli võrkpalliturniir, mille viisime läbi siiski võimlas. Õhtupoole torm vaibus ja saime korraldada seltsimaja ümbruse platsidel ülejäänud alad: kuulijänn, lendgolf, noolevise, hoota kavgushüpe, korvpalli vabavisked. Parimatele anti medalid ja auhinnad. Üritust toetas Lääne-Nigula Vallavalitsus. Kokku osales üle 70 inimese, noorim kaheaastane ja vanim 86. aastane. Järgnes ühine supisöömine. Esinesid tantsurühmad Kaareke ja Rõõmurullid. Kohvilauad katsid kohalikd perenaised küpsetistega. Tantsuks mängis pillimees Viljandimaalt, kes korraldas ka tore-daid seltskondlikke mänge. Päev läks igati korda.

Viive Karnau
võistluste korraldaja

Pähkula sai märgistatud

Üdruma külaselts tegi projekti, mida toetas ka valla-valitsus. Projekti raames lasime valmistada vanale ajaloolisele küla-le sildid ja paigutasi need omale kohale. Taotlesime küll küla nime en-nistamist, kuid leiti, et elanikke on vähe. Pähkylast, mis kuu-lub nüüd Üdruma küla alla, on ar-heoloogid välja kaevanud küla ta-lumaadelt II sa-jandist pärinevaid leide.

Mai Jõevee
projekti eestvedaja

Ritsu talu mehed silti paigaldamas

E-Piim 17. Kullamaa rattamaraton – Estonian Cup

18. juulil Kullamaa staadionil läks starti 747 ratturit 6 erine-val distantsil. Ilm soosis sõitjaid. Rada oli vaheldusrikas, kuid sõitjad tunnistasid, et pikemad distantsid tegid raja väga raskeks.

Kohal olid ka maastikuradade parimad.

Üldvõitjaks tuli Peeter Prus, talle järgnesid Gert Jõeäär ja Lauris Purnins ning Peeter Tarvis. GP(64 km) etapil lõpetas 152 sõitjat. Naistest oli GP etapil parim Mari-Liis Mõttus.

Lääne-Nigula vallas oli parim Kristo Hüdsi, üldarvestuses 60. Ja väga tubli 67. kohaga

lõpetas Karl Raadla, kes M18 arvestuses sai III koha.

GP distantsil oli Kullamaa osavalla parim Marten Jõevee, kes lõpetas esisaja hulgas.

Maratoni (50 km) sõitis vapralt Kädi Raadla, kes oli N23 grupis parim, üldarvestuses 56. koht, osalejaid oli seal 252.

Poolmaratonis (24 km) oli Läänemaa parim 10. koha saanud Elar Smirnov ja 15. kohal lõpetas Rünno Raadla ning Kullamaa osavalla parim oli 23. lõpetanud Robin Reesar. Nemat kõik on noorteklassi sõitjad.

Rajameister Avo Kirsipuu oli

teinud super head tööd. Tal oli palju abistajaid.

Avo tahaks siinkohal tänada eriti Peep Jõeveed ja Kaido Kangurit, peasponsor E-Piima, maaomanikke, kelle maid läbisid rajad. Mootorrattureid, kes tegid lahti võistlustrassid. Rajal julgustajaid oli üle kahekümne.

Kohtunikebrigaad oli väga heal tasemel. Auhindu jätkus paljudele.

Kooli kokad keetsid maitstva supi, osta sai ka kohvi ja saia. Päeva juhtis Kristo-Enn Vaga. Suur aitäh ka neile!

Mai Jõevee

Kalurite päev
Hara sadamas
20. augustil kl 15 - 19

Avatud töötod:
valmistame toite kalast
inspireerituna vanadest
traditsioonidest -
KR Food Consult OÜ

Müügil suitsukala ja
kodused hoidised -
Otsapoistid OÜ

Olete kõik oodatud!

Esinevad:
IVO ANTTI KAMMISTE LINNA

Pilet 5 eurot

EMKF RAKENDUSKAVA 2014-2020

Euroopa Liit
Euroopa Merendus- ja Kalandusfond

LÄÄNE-NIGULA VALD

Tule meile, päriselt!

Voolavate
akrüülmaalide
õpituba

20. septembril kell 11-14
Juhendab Ülle Kruusojä
Maksumus 36 eur
Vajalik registreerimine
ja ettemaks 50%

Täpsem info FB/RistiLoomemaja
loomemaja@risti.ee 56 35 25 91

Risti Loomemaja

MIHKLILAAT
Koela Talumuuseumi õuel
26. septembril 2020
Kell 12.00

Tule ostma, müüma või vahetama
aiasaaduseid, käsitööd, hoidiseid, vanavara
jne.

Toitlustab Maiu Söögituba. Kohal ka näomaalija.

Kell 15 tutvustatakse päästekoeri
Kohal: Stressiauto

Kell 14 muusikunäitus Marko
Muusikat teeb Ansambel lahus

Müüjatel registreerimine kuni 15.09.2020

info: 56613584 Päevi
55572621 Tiit

29. augustil
kell 11 - 15

Noarootsi
suvelõpulaat
Hosbys
pastoraadi ees ja sees

Ootame müüma, ostma ja vahetama!

Käsitöö ja vanavara, aiasaadused,
kodused hoidised ja küpsedised.
Mahetooted, laadasupp ja
laadaloterii.

Kirikuseiklus kell 11.30 - 13
Kirikuttavaks 5 meelega: vaata,
kuula, katsu, nuusuta, maitse
Kohal kodu- ja riigikaitse näitus

Müügikohtade registreerimine kuni
24. augustini, tel. 5200913 või
purksi.kultuurimaja@laanenigula.ee.

21. augustil kell 20.00
KIRIMÄE MÖISAS

AUGUSTIÕHTU
TIMMI ja NÕGISTOGA

Pääse: 15€
Piletilevis ja kohapeal

Ürituse info:
pangsepp@gmail.com

Oru Spordiklubi korraldab
30. augustil 2020

LINNAMÄE
RATTASÖIT

Tillusõit kell 11:15
Põhidistsantside start kell 12:15
Lühike distants (6km)
Pikk distants (22km)
Kõikidele osalejatele supp!
Kogunemine LAS maja juures.

ÜRITUS ON TASUTA
OOTAME KÕIKI OSALEMA!

Lisainformatsioon: Oru Spordiklubi või
tel +372 5664 2483, Renne Loorens

KEKKILÄ GARDEN LÄÄNE-NIGULA VALD ORU SPORDIKLUBI MU KODUKE Aikoon TANDEM KAUBANDUS NEVI

ROOSTA
Puhkeküla

PAKUME
PIKAAJALIST
TÖÖD

Toitlustuse/teeninduse
vahetuse vanem

Puhastusteenindaja

Kandideeri, küsi lisainfot
roosta@roosta.ee | 525 6699

Laupäeval 29. augustil kell 12-16 Rõude muuseumi
ees hoovis, vihma korral sees

SUVELÕPULAAT
müüa võib kõike, ootame ka lapsi taskuraha teenima.
Pilet 2 eurot, lastele tasuta

Kell 18-23 MUUSEUMI ÖÖ
"ÖÖS ON AEGA KUDUDA"

Koome patsulapilist kangast, kiri- ja kõlavööd, sokki ja kinnast
Kõigile tasuta!

Muuseumis saab vaadata pitsinäitust, fotonäitust „1982“ ja
veel palju muud huvitavat. Olete oodatud!

Lääne-Nigula Vallavalitsus

